

JOURNALISTIEK: BEROEPSORIENTATIE

1 BEDACHT DOOR

Maurice Dumont, docent Nederlands (Heerbeeckcollege, Best)

2 HOE KWAM IK OP HET IDEE?

Deze interviewopdracht stamt uit de tijd dat ik op het Peellandcollege in Deurne werkte. Deze opdracht deed ik in klas 2 havo en vwo. We wilden meer doen aan mondelinge taalvaardigheid en dan het liefst in een herkenbare context. Vaak interviewden leerlingen een ouder of familielid over het werk dat zij deden. Dat maakt de opdracht geschikt als een eerste stap in het LOB-proces. Voor deze gelegenheid heb ik de opdracht aangepast voor havo-bovenbouw.

3 SCENARIO VOOR

De opdracht past in alle leerjaren, maar vooral in de voorexamenklas, wanneer leerlingen een steeds concreter beeld krijgen van wat ze zouden willen. Op alle voorlichting en reclame die ze vanuit opleidingen over zich uitgestort krijgen, is een interview met iemand met het gewenste beroep een goede aanvulling. De opdracht is niet afhankelijk van het profiel. Ongeacht het profiel heeft oefening in het stellen van vragen teneinde een voorstelling te krijgen van het perspectief op de arbeidsmarkt een meerwaarde, daarnaast wordt het in vervolgoopleidingen nogal eens als onderzoeksmethode toegepast en tenslotte is de opdracht bij uitstek geschikt voor leerlingen met journalistieke ambities. Wanneer alle schrijfproducten tot slot gebundeld worden, kan het resultaat – bijv. een magazine over beroepen – voor alle leerlingen van het leerjaar meerwaarde hebben.

4 TYPISCH HAVO

Deze opdracht past bij alle niveaus, maar is in mijn ogen bij uitstek geschikt voor havoërs. In zijn algemeenheid trekken havo-leerlingen er graag op uit en ze zien zaken graag zelf, voordat ze het willen aannemen. Een interview is een werkvorm

die ze kennen uit de media, waardoor het een setting is waar leerlingen zich meteen iets bij kunnen voorstellen. Tegelijkertijd komen ze er tijdens de verschillende stappen van de opdracht achter dat de voorbereiding en de verwerking nog best het een en ander om handen heeft.

5 DOELEN

De opdracht valt binnen het kerndomein 'Taal & communicatie' van curriculum.nu en sluit aan bij de volgende geformuleerde doelstellingen: a) "Er is expliciet aandacht voor kwalitatief goede interactie om de taal- en denkontwikkeling van leerlingen te bevorderen" en b) "Leerlingen werken aan hun taalbewustzijn en taalleervaardigheden, zodat ze doelgericht kunnen communiceren en hun taalgebruik blijven ontwikkelen." De opdracht sluit voorts aan bij de volgende bouwstenen:

Interactie en een rijk taalaanbod dragen bij aan de taal- en denkontwikkeling

"In interactie hebben leerlingen de mogelijkheid hun gedachten te ordenen, te verwoorden en (samen) te leren. Leerlingen ontwikkelen kennis en begrip van de besproken onderwerpen. Ze bouwen kennis op van gespreksvormen, -regels en -technieken die bijdragen aan gezamenlijke denkontwikkeling. Daarnaast ontwikkelen leerlingen door interactie hun taalvaardigheid. Leerlingen leren bovendien passende taalregisters en taalvariëteiten te hanteren in verschillende taalgebruikssituaties."

Taalbewustzijn en taalleervaardigheden

"Leerlingen leren welke taalleervaardigheden ze nodig hebben om talige activiteiten effectief uit te voeren. Ze leren (realistische) taalleerdoelen te stellen en effectieve (meta)cognitieve strategieën toe te passen om de gestelde taalleerdoelen te bereiken. [...] Ook leren ze om bruikbare feedback te geven op de aanpak en prestaties van medeleerlingen. [...] Leerlingen leren deze strategieën doelgericht inzetten en doen dat op basis van noodzaak en behoefte. Het is belangrijk dat leerlingen het vertrouwen hebben dat ze een talige activiteit tot een goed einde kunnen brengen. Daarvoor is het voorwaardelijk dat er sprake is van een klimaat waarin leerlingen kunnen oefenen om hun taalgebruik te optimaliseren en waarbij ze naar behoefte worden ondersteund."

Doelgericht communiceren

"Bij doelgerichte communicatie leren leerlingen steeds bewuster en steeds passender hun mondelinge, schriftelijke, digitale en multimodale communicatie af te stemmen op doel, publiek en taalgebruikssituatie. Ze leren spreken, gesprekken voeren, luisteren, kijken, lezen en schrijven via verschillende media. Leerlingen verwerven kennis van communicatieve doelen. Ze leren steeds beter welk taalregister en welke taalvariëteit passend is bij doel, publiek en taalgebruikssituatie. Ze leren welke taalnormen gelden in bepaalde taalgebruikssituaties, zowel in mondeling als schriftelijk taalgebruik. [...] Om doelgericht te leren communiceren is het noodzakelijk talige activiteiten aan te bieden waarvan het belang en het doel van de communicatie duidelijk is. Zowel het

leergebied Nederlands als andere leergebieden zorgen hiervoor door betekenisvolle taalgebruikssituaties te creëren, met bijvoorbeeld realistische contexten of publiek.”

6 BESCHRIJVING

De leerling kruipt in de rol van journalist, leert theorie over soorten vragen en het effect van doorvragen en daarnaast het verwerken van de informatie in een goed leesbaar en lezersvriendelijk artikel. Daarbij doorlopen zij de volgende stappen: 1) vragen en mogelijke antwoorden bedenken; kiezen uit verschillende vraagtypen; 2) het interview afnemen en opnemen; 3) evalueren wat de verschillende vragen en vraagtypen hebben opgeleverd; 4) de informatie verwerken in een artikel, naar het voorbeeld van een gevonden interview in een krant of tijdschrift.

7 VARIATIE

Afhankelijk van het niveau kan minder of meer sturing gegeven worden ten aanzien van vragen en vraagtypen en minder of meer specifieke eisen aan het eindproduct (artikel). Het bundelen van de schrijfproducten tot bijv. een magazine is een manier om ook andere redactionele vaardigheden – eventueel in samenwerking – te oefenen. Denk daarbij ook aan het redigeren van elkaars teksten (een variant op het geven van peer feedback).

8 AANWIJZINGEN EN AANDACHTSPUNTEN VOOR DE DOCENT

Het lijkt raadzaam om leerlingen op weg te helpen bij het vinden en benaderen van beroepsbeoefenaars.

1 OPDRACHT "INTERVIEW"

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding is een belangrijk onderdeel van het voor-examenjaar. Je krijgt dit schooljaar veel informatie over opleidingen en beroepen. Het is echter ook heel leerzaam om eens van een ervaringsdeskundige te horen hoe het is om te werken in een bepaald beroep.

In deze opdracht kruip je in de rol van journalist en ga je iemand interviewen over zijn of haar beroep. De informatie uit het interview ga je verwerken in een artikel voor een magazine of website.

1.1 *Vorbereiding en uitvoering*

1. Zoek iemand in je omgeving die werkt in een functie op hbo-niveau, bij voorkeur in een richting waarin je zelf ook zou willen werken. Je gaat deze persoon interviewen over zijn/haar werk. Aspecten waar je in je interview aandacht kan besteden, zijn bijvoorbeeld:

- de opleiding die hij of zij gedaan heeft
- de plekken waar hij of zij hiervoor gewerkt heeft
- wat hij / zij leuk en minder leuk vindt aan het werk
- welke schoolvakken hij / zij nog steeds veel gebruikt in het werk
- welke rol taal speelt in zijn / haar werk.

2. Zorg dat je het onderscheid begrijpt tussen de volgende typen vragen.

- open vragen (ja/nee niet mogelijk)	- vervolgvragen
- gesloten vragen (ja/nee of meerkeuze)	- vragen naar feiten
- vragen die een nieuw onderwerp aansnijden	- vragen naar meningen
	- vragen naar gevoelens
	- controlevragen (vragen met een samenvatting of conclusie)

Zie voor extra hulp de lesmethode Nederlands.

(Bijv. Nieuw Nederlands h4-5, cursus Spreken, Kijken en Luisteren, hoofdstuk 7 (Interview)).

3. Bedenk minstens 10 vragen die je gaat stellen over je onderwerp.

Nu is het zo dat je een interview nooit helemaal van te voren kunt plannen. Het is namelijk méér dan een lijstje vragen afwerken. Je moet ook goed luisteren naar de antwoorden die je krijgt.

Bedenk daarom tijdens het interview steeds:

- Krijg ik eigenlijk wel antwoord op mijn vraag?
- Zo nee, wat moet ik doen om alsnog een voldoende antwoord te krijgen?
- Heeft de geïnterviewde mijn vraag wel begrepen?
- Was mijn vraag wel duidelijk genoeg?
- Moet ik doorvragen?
- Moet ik de vraag op een andere manier opnieuw stellen?
- De geïnterviewde begint zelf over een ander onderwerp. Moet ik daarop inhaken of moet ik terug naar mijn vragenlijstje?

4. Om tijdens het interview de goede keuzes te kunnen maken, moet je goed voorbereid zijn. *Probeer daarom vóór het interview de antwoorden die je gaat krijgen op je vragen al eens te voorspellen.* Misschien ontdek je dan al dat sommige vragen overbodig zijn of beter anders gesteld kunnen worden.
5. Het is niet erg als je tijdens je interview van je vragenlijst afwijkt. Sterker nog: dat gebeurt bij de meeste interessante interviews. Je moet er echter wél voor zorgen dat straks *elk van de hierboven genoemde typen vragen minimaal één keer in het interview* is voorgekomen.
6. Je mag *het interview opnemen*, bijvoorbeeld met een camera of een draagbare geluidsrecorder (mp3-speler of telefoon?) Dat is veel makkelijker bij het uitschrijven. Bovendien hoeft je dan tijdens het interviewen niet te schrijven, waardoor je je beter op je vragen kunt concentreren. Het vergt wel wat extra voorbereiding en je moet natuurlijk over de benodigde apparatuur beschikken. Zorg ook dat je enkele foto's maakt om als illustratie bij je artikel te voegen.

Zie voor extra hulp Nieuw Nederlands: Spreken, kijken, luisteren, hoofdstuk 2: (Aantekeningen maken)

Wat komt er in je dossier?

Bij stap 3: - Noteer minimaal 10 vragen die je beantwoord wil zien.

- Noteer per vraag welk type vraag het is.

Bij stap 4: - Noteer welk antwoord je (ongeveer) verwacht te krijgen.

1.2 *Na de uitvoering:*

7. Zoek uit minstens drie verschillende tijdschriften enkele voorbeelden van interviews.

Kijk goed hoe deze interviews uitgewerkt zijn, hoe ze opgebouwd zijn en let ook goed op de lay-out. Kies er één die het beste als voorbeeld kan dienen voor jouw uitwerking van je interview. Knip uit, druk af of kopieer en stop in je dossier.

8. Werk je interview uit / schrijf de kern van je artikel.

Voordat je hieraan begint bestudeer je eerst hoofdstuk 1 van het onderdeel Schrijven in Nieuw Nederlands. Je werkt het interview uit (zie H5, Uitwerking Interview) (N.B. Gebruik voor feedback niet het beoordelingsformulier van de methode, maar het feedbackformulier uit deze stencil.)

9. Schrijf de inleiding van je tekst.

In de inleiding vermeld je wie je interviewt (naam, leeftijd, waar je hem/haar van kent) en wat het onderwerp is. Noteer wat de aanleiding voor het interview is en ook waarom je *juist deze persoon* over dit onderwerp doorzaagt. Bedenk ook een passende en aantrekkelijke titel en zet die boven je tekst.

10. Schrijf het slot van je tekst met daarin de volgende informatie:

- Evalueer of je duidelijke en voldoende antwoorden hebt gekregen en zo nee, noteer dan wat je gedaan hebt om alsnog een duidelijk en voldoende antwoord te krijgen.
- Bedank de geïnterviewde voor het interview en sluit op een passende wijze af.

11. Nu ga je je tekst nog van een geschikte lay-out voorzien.

Hiervoor gebruik je het voorbeeldinterview of -artikel uit opdracht 7. Kijk je tekst heel kritisch na op taalfouten en laat je tekst ook door anderen nakijken / nalezen.

Wat komt er in je dossier?

- Het interview dat je als voorbeeld neemt.
- Stap 8 t/m 10 vormen samen je interview-tekst. *Zorg dat het er ook als een eenheid uitziet*, onder andere door het op een apart blad te zetten.

12. Terugkoppeling

Het is gebruikelijk om je eindproduct voor te leggen aan degene die je geïnterviewd hebt, zodat hij of zij kan aangeven of je alles goed gehoord en verwoord hebt. Misschien kun je met deze feedback je artikel nog verbeteren.

13. Feedback

Leg je artikel vervolgens voor aan een klasgenoot met behulp van het bijgevoegde feedbackformulier. Uiteraard mag je ook naar aanleiding van deze feedback nog zaken verbeteren. Je docent beoordeelt je dossier uiteindelijk met behulp van het bijgevoegde beoordelingsformulier. Dit beoordelingsformulier kan je uiteraard uitstekend gebruiken als checklist.

Succes!

FEEDBACK-FORMULIER INTERVIEW

(wordt door een klasgenoot ingevuld)

Naam schrijver: _____ Naam beoordelaar: _____

1. Heeft de schrijver zich aan de opdracht gehouden? Zijn de volgende typen vragen minimaal eenmaal in het interview te herkennen?

☐ open vragen	☐ vragen naar feiten
☐ gesloten vragen	☐ vragen naar meningen
☐ nieuw onderwerp aansnijden	☐ vragen naar gevoelens
☐ vervolgvragen	☐ controlevragen

++   +   +/-   -

2. Krijgt de interviewer op al zijn vragen uiteindelijk een duidelijk en voldoende antwoord?

++   +   +/-   -

Toelichting: (waar wel? waar niet?)

3. Is de tekst overzichtelijk ingedeeld, met een duidelijke inleiding, kern en slot? Is de tekst correct in alinea's verdeeld? Zijn titel en eventuele tussenkopjes goed gekozen?

++   +   +/-   -

Toelichting:

4. Is de tekst duidelijk en prettig leesbaar? Sluiten de zinnen en alinea's goed op elkaar aan? Maakt de schrijver gebruik van verwijswaarden en verbindingswoorden (signaalwoorden)?

++   +   +/-   -

Toelichting:

5. Is de tekst goed verzorgd? Staan er geen fouten in? Merk eventuele fouten aan met onderstaande codes, zonder ze te verbeteren. Gebruik een andere kleur dan de schrijver.

I = interpunctie: Er is een fout in gebruik van komma, punt, ...

S = spelling: Het woord is verkeerd geschreven.

Vo = volgorde: De zinsdelen staan niet op de juiste plaats en/of de zin loopt niet goed.

We = verkeerde werkwoordsvorm

Wo = woordenschat: Het woord is verkeerd, of ongeschikt in deze context.

? = onleesbaar

^ = Er is een woord vergeten.

~ ~ = niet echt fout, maar ook niet 100 % correct.

BEOORDELINGSGRID INTERVIEW

Naam leerling: .....

Totaalscore: .....

	WEGING	GOED	punten	VOLDOENDE	punten	ONVOLDOENDE	punten
INHOUD							
Taakgerichtheid	20 %	Ik heb goede en gevarieerde vragen voorbereid, maar ik weet tijdens mijn interview ook te improviseren. Met slimme vragen en vervolgvragen weet ik interessante informatie te krijgen. Ik heb een goed leesbaar en verzorgd artikel van mijn interview gemaakt.	16-20 p	Ik stel duidelijke vragen en gebruik verschillende typen vragen. Ik vraag door wanneer dat nodig is. Mijn uitgewerkte interview is goed leesbaar en verzorgd.	11-15 p.	Ik ken het verschil tussen de verschillende typen vragen niet goed. Ik houd me tijdens het interview te strak aan mijn voorbereiding en vergeet de juiste vervolgvragen te stellen. De uitwerking van mijn interview is rommelig en onduidelijk.	0-10 p.
Creativiteit	20 %	Ik heb een interessant of verrassend iemand geïnterviewd over een interessant of verrassend onderwerp. Dit levert een artikel op dat goed in elkaar zit en ziet er aantrekkelijk uit. Het zou eigenlijk zo in een tijdschrift afgedrukt kunnen worden.	16-20 p	Ik heb iemand geïnterviewd uit mijn omgeving over een onderwerp waar ik nog niet zo veel vanaf wist. Mijn uitwerking is voor mijn vrienden, vriendinnen en klasgenoten interessant om te lezen.	11-15 p.	Ik heb iemand die ik goed ken geïnterviewd over een onderwerp waar ik al veel vanaf wist. Ik ben dan ook niet zo heel veel wijzer geworden. Mijn uitwerking kan na de beoordeling eigenlijk meteen de prullenbak in.	0-10 p.
Samenhang	20 %	Mijn artikel heeft een duidelijke indeling, een goede alinea-verdeling en een aansprekende titel en tussenkopjes. Ik heb goed over de opbouw en de volgorde van (deel-)onderwerpen nagedacht.	16-20 p	Mijn tekst heeft een inleiding en een slot. De uitwerking van mijn interview is voor de lezer goed te volgen. Ik heb een passende , uitnodigende titel.	11-15 p.	Mijn tekst heeft een rommelige opbouw of er ontbreken onderdelen. Ik ben een titel vergeten.	0-10 p.
VERZORGING							
Spelling / formuleren	20 %	Ik heb mijn tekst goed gecontroleerd op juiste spelling en formulering. Ik heb ook anderen mijn tekst kritisch laten lezen en ik heb indien nodig de juiste spelling of formulering opgezocht. Hierdoor staat er hooguit een enkel foutje in mijn tekst.	16-20 p	Ik heb mijn tekst goed gecontroleerd op juiste spelling en formulering. Ik heb ook anderen mijn tekst kritisch laten lezen en ik heb indien nodig de juiste spelling of formulering opgezocht. Er staan vrijwel geen spelfouten in mijn tekst. Wel heb ik soms nog wat moeite met formuleren.	11-15 p.	Er staan diverse spelfouten in de tekst die ik met behulp van de spellingscorrector of een woordenboek makkelijk had kunnen voorkomen. In mijn tekst staan grammaticaal foute zinnen.	0-10 p.
Lay-out	20 %	Ik heb geëxperimenteerd met de lay-out van mijn tekst en ik heb geprobeerd om mijn artikel er zo echt mogelijk uit te laten zien, bijvoorbeeld door kolommen, kaders en verschillende lettergroottes.	16-20 p	Mijn tekst heeft een duidelijke en aantrekkelijke lay-out, met passend gebruik van verschillende lettergroottes en markeringen. Ik heb de standaardmogelijkheden van mijn tekstverwerker gebruikt.	11-15 p.	Ik heb nauwelijks of geen lay-out gebruikt om mijn tekst duidelijker of aantrekkelijker te maken.	0-10 p.
TOTAAL	100%	10		6		3	